

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 7.013

АРХІТЕКТОНІКА: СЛОВО – ПОНЯТТЯ – ТЕРМІН

Шандренко Ольга Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну одягу, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ;
Козаченко Вікторія Вікторівна, асистент кафедри індустрії моди, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

Стаття присвячена дослідженню слова «архітектоніка». Визначено корінну будову слова «архітектоніка», проведено детальний аналіз етимології, визначено його словотвірну будову та подано основні визначення терміну відповідно до наукових підходів та галузей знань. На основі проведеного аналізу систематизовано трансформацію змісту та виведено узагальнене розуміння архітектоніки як складної цілісності, структурно – образного вираження форми і змісту художнього твору.

Ключові слова: поняття архітектоніки, архітектоніка, термін, формотворення.

Постановка проблеми. В науковій літературі слово «архітектоніка» зустрічається в різних галузях, переважно в архітектурі, лінгвістиці, дизайні, театральному мистецтві, кінематографії, геології, біоніці та ін. Особливо актуальним та широко вживаним є слово і похідні від нього в сучасному мистецтвознавстві. Проте, змішані інтерпретації слова та поняття «архітектоніка» у ставленні до його змістовного наповнення, значення вельми різноманітні.

Останні дослідження та публікації. Слово «архітектоніка» в наукових публікаціях із філософії зустрічається у роботах: Д.Нурманбетова («Архітектоніка людської ідентичності» 2016), В.Кримова («Архітектоніка свободи» 2013), С.Мякінікова («Основні аспекти архітектоніки світогляду як соціального феномену» 2013), А.Рубцова («Архітектоніка постмодерна. Простір» 2012, «Архітектоніка постмодерна: час» 2011), Л.Глінчікова («Архітектоніка простору людського буття в філософії Н.Трубінікова», 2011), А.Горюкова («Архітектоніка філософсько-історичного знання» 2010), Л.Богатая («Архітектоніка і динаміка концепту» 2005), Т.Бастриккіна («Формотворення як проблема філософсько-естетичного дослідження» 2000).

У літературознавстві цим словом та поняттям послуговувалися О.Бердник («Кореляція понять «композиція» і «архітектоніка» в літературознавстві» 2014 р.), А. Пономарьова («Архітектоніка драми як вираження концепції автора («Три сестри» А. Чехова)» 2012 р.), В. Козлова («Архітектоніка художнього світу ліричного твору: на матеріалі циклу І.Бродського «Часть речи» 2006 р.), В.Шевченко («Архітектоніка сучасного українського газетного видання (система організації та закономірності розподілу елементів)», 2002 р.), О.Кравченко («Архітектоніка трагічного. До постановки проблеми», 2002 р.), М.Бахтін («Проблема змісту, матеріалу і форми в словесно художній творчості», 1975 р.).

В архітектурі та дизайні: «Архітектоніка об'ємних форм» О.Данілова, Т.Зайцева, І.Слісарчук, І.Шеромова (2015 р.), «Архітектонічна форма в образотворчому мистецтві, архітектурі та дизайні: єдність методології, типології і термінології» В.Власов (2013 р.), «Архітектоніка костюму в етнокультурі» І.Бочаврова (2012 р.), «Архітектоніка і комбінаторика формотворення в пропедевтиці промислового дизайну» Ю.Дяченко (2009 р.), «Основи формотворення костюму (архітектоніка)» Л.Ритвінська (2005 р.), «Архітектоніка костюма (соціокультурна динаміка)» Т.Бердник (2004 р.), «Архітектоніка і комбінаторика формотворення» Ю.Божко (1984 р.), «Архітектоніка промислових форм» Г.Міневріна (1974 р.).

Часто зустрічається це поняття у публікаціях з біології і медицини: О.Стройков («Особливості архітектоніки носової порожнини коня» 2010 р.), В.Міроненко («Хірургічне лікування недостатності мітрального клапана зі збереженням архітектоніки лівого шлунка», 2003 р.), Н.Адонин («Архітектоніка життєвих форм сімейства CRASSULACEAE DC», 2002 р.), О.Федоров («Архітектоніка філамента бактеріального жгутика», 1994 р.), В. Раздорського «Архітектоніка рослин» (1955 р.).

Мета статті. Розмаїття вживання слова «архітектоніка» та розбіжності в тлумаченнях означуваного ним поняття і зумовило вибір теми цієї статті, а саме: відстежити еволюцію предметного змісту поняття, означуваного словом «архітектоніка».

Вклад матеріалу дослідження. Перша теоретична формула архітектоніки як взаємозв'язку досконалого внутрішнього змісту з досконалим і художнім зовнішнім виглядом була визначена ще в часи античного мистецтва великим теоретиком архітектури Вітрувієм, беручи до уваги міцність, користь і красу. «Міцність досягається заглибленням фундаменту до материка, ретельним відбором всього матеріалу і не скупим його витрачанням, користь – безпомилковим і безперешкодним для використання місцезнаходження приміщення, підходящим і зручним розподілом їх по сторонах світу в залежності від призначення кожного; а

краса – приємним і нарядним видом споруди і тим, що співвідношення його членів відповідають належним правилам пропорційності» [5; 28].

Мислитель минулого І.Кант використовував це слово в своїх філософських працях: «Під архітектонікою я розумію мистецтво побудови системи» [8; 680].

Вперше дефініція «архітектоніка» у контексті тлумачення літературного твору вжита М.Бахтінін у праці «Проблема змісту, матеріалу і форми у словесній художній творчості», де науковець чітко розмежує поняття «композиція» і «архітектоніки», і в яких архітектоніка постає у якості аксіологічної структури естетичного об'єкта [1]. Проте, поза увагою залишається виявлення спільного розуміння архітектоніки в контексті трансформацій її змісту.

Важливо прослідкувати трансформацію змістовного наповнення слова «архітектоніка» в різних наукових підходах. Для цього варто визначити корінну будову цього слова та проаналізувати його етимологічний контекст.

П.Червинський та М.Недель-Червинська у тлумачно-етимологічному словнику слів російської мови визначають корінну будову та етимологію слова «архітектоніка»: давньогрецькою Arkhitektonikē – будівельне мистецтво. Arkhitektonikys – зодчий, архітектурний, будівельний; arkhitektōn архітектор, зодчий, будівельник; arkh(i) старший, головний + téktōn тесляр, будівельник; художник, майстер; tíktō (корень tek) народжувати, виробляти [9; 89].

Наступним кроком буде більш детальне дослідження корінної будови слова: приставки – архі та слова «тектон», «тектоніка». В етимологічному словнику української мови архі –, [архи –, арци –] старе архи – (XIV ст.), арци – (XV ст.); російська, давньоросійська, болгарська, македонська, сербохорватська, архи –, білоруська архі –, польська, верхньолужицька, нижньолужицька, агсу – чеська, словацька, arci – словенська arhi –, старослов'янська. Архи –; – підсилювальний префікс, запозичений з грецької мови через старослов'янську; форма арци – походить із польської мови, куди проникла з грецької через посередництво латинської, і відбиває середньолатинську вимову, латинською Archi (arci –); грецькою префікс ἀρχι- «старший, перший», пов'язаний з ἀρχατος «старий», вживався спочатку в словах виключно грецького походження переважно на означеннях вищих духовних санів: архиерей (бл. 1350 р.), архимандрит (1437 р.), архієпископ (1467 р.) тощо, а потім і в українських новотворах типу архімитник, архісатрап (XVII ст.), арцигетман, арципожитечный (XVIII ст.) тощо [6; 89-90]. Великий енциклопедичний словник пояснює «архі» (грец. archi – старший, головний), приставка має значення: 1) старшинство, верховенство, 2) вища ступінь будь чого [3; 78]. В етимологічному словнику російської мови М. Фасмера знаходимо, що «архі» – посилююча приставка, яка зустрічається в грецьких словах (архіерей, архідіон та ін.), також в інослов'янських словосполученнях, наприклад архіпастир, архіплут, архібетія тощо. [10; 90]. Тоді як слово «тектон» М. Фасмер в етимологічному словнику російської мови означає як тесляр [11; 37]

Слово «тектоніка» в етимологічному словнику української мови визначається як «учення про будову земної кори», тектонічний; – російська, болгарська тектоника, білоруська тэктоніка, польська, чеська, словацька tektonika, сербохорватська тектоника, словенська tektonika; – запозичення із західноєвропейських мов; німецька Tektonik, французька Tektonique, англійська tectonics походять від грецького τέτωνική «будівельне мистецтво», похідного від τέτων «тесляр, будівельник», спорідненого з давньоіндійським taksati «обтісує, обробляє, теслярує», авестійська tasaiti «створює», латинська teke -ere «ткати, плести», праслов'янська tesati «тесати» [7; 537].

У результаті поєднання приставки «архі» та слова «тектон» створено слово «архітектоніка» (старший тесляр, головний будівельник), що, в свою чергу, спонукає до ряду вже інших трактувань, у залежності від сфери застосування слова. Основні визначення терміну архітектоніка наведені в таблиці відповідно до наукових підходів та галузей знань:

Таблиця 1

Визначення терміну архітектоніка в різних галузях знань

Галузь знань	Визначення	Автор, джерело
Мистецтво	Архітектоніка – зовнішній вияв конструктивних принципів, на яких засновано зведення певної споруди (взагалі мистецького твору) і які мають художнє значення.	Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття : енцикло-пед. вид. У 2 т. Т.1 (А-Л) / С. Безклубенко. – К. : Ін-т культу-рології НАМУ, 2008. – С. 26
	Архітектоніка – конструктивно-образна основа, загальний план побудови художнього твору, що забезпечує стрункість цілого і підпорядкування частин.	Современный словарь-справочник по искусству / И. М. Кра-ильников [и др.] ; науч. ред. и сост. А. А. Мелик-Пашаев. – М. : Олимп, 2000. – С. 42

	Архітектоніка – композиційна будова будь-якого твору мистецтва, що обумовлює співвідношення його головних і другорядних елементів. Пов'язана зі створенням художнього образу, що відображає конструкцію предмета насамперед з точки зору зорової передачі тяжкості і протидії їй. В особливий ступені характерна для архітектури.	Грушевицька Т. Г. Словарь по мировой художественной культуре : учеб. пос. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Т. Г. Грушевицька, М. А. Гузик, А. П. Садохин ; под. ред. А. П. Садохина. – М. : Изд. центр «Академия», 2001. – С. 41
Архітектура	Архітектоніка (від грец. – Будівельне мистецтво) – в загальному вигляді включає єдність художнього вираження закономірностей будови, співвідношення навантаження і опори, властивих конструктивній системі. У вузькому сенсі архітектоніка – єдність форми, конструкції і матеріалу. Розподілення архітектурного декору в композиції твору зодчества підкреслює зорову надійність конструкції, стійкість у співвідношенні основних та допоміжних частин, міцність каркасних вузлів, вагомість підстав.	Плужников В. И. Термины российского архитектурного наследия / В. И. Плужников. – М. : Искусство, 1995. – С. 19
	Архітектоніка – художнє вираження закономірностей, властивих конструктивній системі будівлі, мистецтво розташування частин будівлі відповідно до правил архітектури, композиційна побудова будівлі, що обумовлює гармонійне співвідношення її головних і другорядних частин. Архітектоніка виявляється взаємним зв'язком і взаємним розташуванням основних та допоміжних елементів споруди.	Баторевич Н. И. Архитектурный словарь / Н. И. Баторевич, Т. Д. Кожицева. – С.-Пб. : Стройиздат СПб, 1999 – С. 21
	Архітектоніка (від грец. «будівельне мистецтво») – 1) художнє вираження закономірностей будівлі, властивих конструктивній системі будівлі; 2) загальний естетичний план побудови художнього твору, принципів взаємозв'язок його частин.	Андреева Р. П. Иллюстрированный словарь по искусству и архитектуре / сост. Р. П. Андреева. – С.-Пб. : Изд. дом «Литера», 2003. – С. 27.
	Архітектоніка (гр. arhitektonike – будівельне мистецтво) – художнє вираження закономірностей будівлі, співвідношення навантаження та опори, властивих конструктивній системі споруди або скульптури	Большой энциклопедический словарь / А. М. Прохоров (глав. ред.) [и др.] ; – М. : Сов. энциклопедия, С.-Пб. фонд «Ленин-градская галерея», 1993. – С. 79
Дизайн	Архітектоніка – відповідність форми об'єкта його функційному змісту, внутрішній конструкції, матеріалу виготовлення.	Дизайн і ергономіка : терміно-логічний словник для студентів інженер-пед. спеціальностей текстил. і комп'ютер. профілів / під заг. ред. В. О. Свірка, А. Т. Ашерова. – Х. : Вид. НТМТ, 2009. – С. 38.
	Архітектоніка (грец. Architektonike – будівельне мистецтво) – гармонійне поєднання частин твору в єдине ціле, художнє вираження закономірностей побудови твору, що відповідає його конструктивній системі, взаємозв'язок між внутрішнім змістом та формою в різноманітних об'єктах. Це один із найуживаніших термінів як в архітектурному, так і дизайнерському мистецтві. Його застосовують до будь-якої архітектурної чи дизайнерської форми. Найзагальнішими поняттями архітектоніки є частина і ціле, головне і другорядне, основа і завершення, симетрія і асиметрія, контраст, нюанс, домінанта та ін. Архітектоніка визначає цілісність архітектурної і дизайнерської форми як твору, як абстрактної системи. Поняття «архітектоніка» не поширюється на природні форми світу, оскільки вони не є результатом цілеспрямованої творчості.	Дизайн : Словник-довідн. / за ред. М. Яковлева ; упоряд.: Ю. Іванченко, О. Ваврик, О. Бросаліна [та ін.] ; редкол.: В. Сидоренко (гол.), І. Безгін, Г. Веселовська [та ін.] ; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. – К. : Фенікс, 2010. – С. 42
Література	Архітектоніка (грец. architektonike – архітектура, мистецтво керувати) – будова художнього твору як єдиного цілого, інтегральний взаємозв'язок основних його складників. Відображаючи загальний план його цілісності, архітектоніка водночас виявляє свою відмінність від композиції, власне побудови окремих його частин, образів, деталей, сюжетних ліній.	Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. ІТеремка. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – С. 65
	Архітектоніка (від грец. Architekton – архітектор) побудова літературного твору як єдиного цілого, взаємозв'язок основних складових його частин і елементів.	Тимофеев Л. И. Словарь литературоведческих терминов / ред. сост.: Л. Тимофеев, С. Тураев. – М. : Просвещение, 1974. – С. 23

Театр	Архітектоніка – будівельне мистецтво, зодчество. Побудова художнього твору, що визначається взаємозалежністю окремих частин у цілому. Розмірне розташування головних і другорядних частин. Інакше кажучи, це єдність форми й змісту. Виходячи із цього, існує поняття «архітектоніка п'єси». Виявити ланцюг основних подій у результаті аналізу – значить пізнати архітектоніку п'єси або композицію. Іноді архітекто-ніку називають зовнішньою структурою драми.	Мрига П. Н. Тлумачний словник театральних термінів / П. Н. Мрига ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль : 2011. – С. 17
Образотворче мистецтво	Архітектоніка (Гр.) – в образотворчому мистецтві – сукупність структурних елементів композиції, тісно пов'язаних з основним предметно-смысловими композиційними елементами. В архітектурі – художнє вираження закономірностей будови будівлі, відповідних його конструктивній системі. Архітектоніка (грец. Architektonike – головна будівля) – композиційність, «убудованість», взаємозв'язок форми і художнього образу, цілісність, що виникає в результаті організації художником супідрядності частин, виявлення пластичних зв'язків цілого і деталі, головного і другорядного, центру і периферії, співвідношення маси, об'єму, простору. На рівні формальної організації це називається тектонікою, а відповідна якість форми – тектонічністю. Створена на цій основі художньо-образна цілісність визначається як архітектоніка.	Шкаруба Л. М. Російсько-український словник художніх термінів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. М. Шкаруба, Л. С. Спанатій. – К. : Каравела, 2004. – С. 21 Шевнюк О. Л. Словник термінів образотворчого мистецтва : навч. посіб. / О. Л. Шевнюк. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – С. 19.
Кіно/телережисюра	Архітектоніка – художній вираз закономірностей, властивих сюжетно-фабульній системі екранного твору, що розгортається в драматургічній дії – від експозиції та зав'язки до кульмінації, розв'язки й фіналу. З позиції режисюри архітектоніка являє собою композицію твору, яка будується за допомогою певних драматургічних і виражальних засобів, притаманних творчому методу й стилю авторів.	Десятник Г. О. Кінотелережисюра. Основні терміни і поняття. Терміноло-гічний словник / Г. О. Десятник. – К. : КиМУ, 2011. – С. 37.

Даний аналіз демонструє множинність трактувань. За визначенням усі тлумачення архітектоніки орієнтовані на формотворчу дію, виявлення, гармонізацію форми і змісту художнього твору як єдиної головної структурної цілісності.

У науковій літературі зустрічаються похідні від слова архітектоніка: архітектонічний, архітектонічне. Наприклад, Т. Бердник вживає термін «архітектонічний твір» та надає таку характеристику: «архітектоніка в її позитивному прояві», що має єдине вірне і повноцінне відображення якості рукотворного об'єкта з точки зору природних, раціонально-реалістичних та досконалих об'єктів. Наступним похідним, відмінним від архітектоніки, є атектоніка. Атектонічний твір, вважає Т. Бердник, це архітектоніка в її негативній якості, що проявляється в різноманітних випадках, недостатньо утилітарно-функціональної і естетичної досконалості об'єкта, в більшій або меншій дисгармонії його внутрішнього змісту і зовнішнього вигляду, в розриві природних причино – наслідкових зв'язків художньо-технічного формоутворення. Атектонічними можуть бути як форма в цілому, так і її деякі частини або властивості [2].

Висновки. Слово означає те, що означає. Тобто, дає «ім'я» явищу, предмету, події і створює поняття. Композиційний же зміст цього поняття визначається тим, хто його визначає і тому виступає як термін – тобто, поняття у цілому певному (однозначному) його змісті.

Проведений етимологічний аналіз слова «архітектоніка» та його похідних виявив значну кількість наукових трактувань у науковій літературі. Аналітичне дослідження словотвірних частин дозволило прослідкувати, виявити і систематизувати трансформацію розуміння багатозначності цього слова. Вважаємо, що архітектоніку варто розглядати як складну цілісність, як структурно-образне вираження форми і змісту художнього твору.

Подальший напрям дослідження архітектоніки в такому контексті дозволить розкрити принципи та взаємозв'язки структурно-образного формотворення.

Список використаної літератури

1. *Бахтин М. М.* Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет / М. М. Бахтин. – М. : Худож. лит., 1975. – 504 с.
2. *Бердник Т. О.* Архитекtonика костюма (социокультурная динамика) : автореф. дис... канд. филос. наук : 24.00.01 / Бердник Т. О. ; Ростов. гос. акад. архитек. и искусств. – Ростов-на-Дону, 2004. – 28 с.
3. *Большой энциклопедический словарь* / А. М. Прохоров (глав. ред.) [и др.]; – М. : Сов. энцикл., Санкт-Петербург фонд «Ленинградская галерея», 1993. – 1628 с.
4. *Власов В. Г.* Стили в искусстве: Словарь. У 2 т. Т. 1. Архитектура, графика, декоративно-прикладное искусство, живопись, скульптура / В. Г. Власов. – С-Пб. : Лита, 1995. – 680 с. : ил.
5. *Витрувий П. М.* Десять книг об архитектуре. Классики теории архитектуры / П. М. Витрувий. – М. : Всесоюз. акад. архитектуры, 1936. – 331 с.

6. *Етимологічний словник української мови*. У 7 т. Т. 1. А–Г / редкол. : О. С. Мельничук (гол. ред.), І. К. Білодід, В. Т. Коломієць, О.Б. Ткаченко. – Київ : Наук. думка, 1982. – 630 с.
7. *Етимологічний словник української мови*. У 7 т. Т. 5 Р–Т / редкол. : О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, [та ін.]; – Київ : Наук. думка, 2006. – 704 с.
8. *Кант И.* Соч. В 6 т. Т. 3 / И. Кант ; под общ. ред. В. Ф. Асмуса, А. В. Гулыги, Т. И. Ойзермана ; Акад. наук СССР. Ин-т философии. – М. : Мысль, 1964. – 799 с.
9. *Червинский П.* Толково-этимологический словарь иностранных слов русского языка / П. Червинский, М. Недель-Червинская. – Тернополь : Крок, 2012. – 640 с.
10. *Фасмер М.* Этимологический словарь русского языка. В 4 т. Т. 1 (А-Д) / М. Фасмер ; пер. с нем. и доп. Н. Трубакова ; под ред. и предисл. Б. А. Ларина. – 2 изд., стер. – М. : Прогресс, 1986. – 576 с.
11. *Фасмер М.* Этимологический словарь русского языка. В 4 т. Т. 4. (Т-ящур) / М. Фасмер ; пер. с нем. и доп. Н. Трубакова ; 2-е изд., стер. – М. : Прогресс, 1987. – 864 с.

References

1. *Bahtin M. M.* Voprosy literatury i estetiki. Issledovaniya raznykh let [Questions of literature and estetiki. Studies of different years]. – Moscow : Hudozh. lit. Publ., 1975. – 504 p.
2. *Berdnik T.O.* Arhitektonika kostjuma (sociokul'turnaja dinamika) : avtoref. dis. na soisk. step. kand. filos. nauk : 24.00.01 Rostov. gos. akad. arhitek. i iskus. [Arhitektonika suit (sociocultural dynamics)]. Postov-on-Don, 2004. – 28 p.
3. *Bol'shoj jenciklopedicheskij slovar'. A. M. Prohorov (glav. red.) [i dr.].* [Great Encyclopedic Dictionary]. – Moscow : Sovetskaja jenciklopedija Publ., 1993. – 1628 p.
4. *Vlasov V. G.* Stili v iskusstve: Slovar'. U 2 t. T. 1. Arhitektura, grafika, dekorativno-prikladnoe iskusstvo, zhivopis', skul'ptura [Styles in Art: Glossary]. St. – Petersburg : Lita Publ., 1995. – 680 p.
5. *Vitruvij P. M.* Desjat' knig ob arhitekture. Klassiki teorii arhitektury [Ten books about architecture. Classics theory of architecture]. Moscow, Vsesojuzna akademija arhitekturi Publ., 1936. – 331 p.
6. *Etymologichnyy slovnyk ukrajins'koyi movy*. U 7 t. T. 1 А–Н редкол. О.С. Мельничук (гол. ред.), І. К. Білодід, В. Т. Коломієць, О.Б. Ткаченко [Dictionary of Ukrainian language]. – Kiev, Naukova dumka Publ., 1982. – 630 p.
7. *Etymologichnyy slovnyk ukrajins'koyi movy*. U 7 t. T. 5 R–T редкол.: О.С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, [та ін.]. – Kiev : Naukova dumka Publ., 2007. – 704 p.
8. *Kant I.* Socheneniya. V 6 t. T. 3 / I. Kant ; pod obshch. red. V. F. Asmusa, A. V. Gulygi, T. I. Oizermana ; Akkad. nauk SSSR. In-t filosofii [Socheneniya. The 6 t. T. 3]. – Moscow : Mysl' Publ, 1964. – 799 p.
9. *Chervinskij P.* Tolkovo-jetimologicheskij slovar' inostrannykh slov russkogo jazyka [Explanatory-etymological dictionary of foreign words of the Russian language]. – Ternopol : Krok Publ., 2012. 640 p.
10. *Fasmer M.* Jetimologicheskij slovar' russkogo jazyka. V 4 t. T. 1. (A-D) [Etymological dictionary of Russian language]. – Moscow : Progress Publ., 1986. – 576 p.
11. *Fasmer M.* Jetimologicheskij slovar' russkogo jazyka. V 4 t. T. 4. (T-jashhur) [Etymological dictionary of Russian language]. – Moscow : Progress Publ., 1987. – 864 p.

АРХИТЕКТОНІКА: СЛОВО – ПОНЯТТЯ – ТЕРМІН

Шандренко Ольга Николаевна, кандидат искусствоведения,
доцент кафедры дизайна одежды, Киевский национальный университет
культуры и искусств, г. Киев

Козаченко Виктория Викторовна, ассистент кафедры индустрии моды,
Киевский национальный университет культуры и искусств, г. Киев

Статья посвящена исследованию слова «архитектоника». Определено коренное строение слова «архитектоника», проведен детальный анализ этимологии, определены его словообразующие части и представлены основные определения терминологии в соответствии с научными подходами и в разных областях знаний. На основе проведенного анализа систематизировано трансформацию содержания и выведено обобщенное понимание архитектоники как сложной целостности, структурно-образного выражения формы и содержания художественного произведения.

Ключевые слова: понятие архитектоники, архитектоника, терминология, формообразования.

ARCHITECTONICS: THE WORD – THE CONCEPT – THE TERM

Shandrenko Olga, Ph.D. of Arts, Senior Lecturer of the Design Department,
Kyiv National University of Culture and Arts;

Kozachenko Viktoria, Assistant of the Industry of Fashion Department,
Kyiv National University of Culture and Arts

The article is dedicated to the analysis of the word «architectonics». The root structure of the word «architectonics» is identified, the detailed analysis of the etymology of this word is carried out, the word building structure is determined and the basic definition of this notion according to different scientific approaches and branches is represented.

Key words: the notion of architectonics, architectonics, term, formation.

UDC 7.013

ARCHITECTONICS: THE WORD – THE CONCEPT – THE TERM

Shandrenko Olga, Ph.D. of Arts, Senior Lecturer of the Design Department,
Kyiv National University of Culture and Arts;

Kozachenko Viktoriya, Assistant of the Industry of Fashion Department,
Kyiv National University of Culture and Arts

The word «architectonics» can be found in the scientific literature in various fields of knowledge, such as art, architecture, design, linguistics, performing arts, cinematography, geology, bionics etc. The choice of the topic of the article is caused by the diversity of the usage spheres and the differences in the word «architectonics» interpretation.

The aim of our research is to study the evolution of the substantive content of the notion defined by the word «architectonics» in various scientific fields by means of the word etymology examination and the analysis of the architectonics content historical transformation in various scientific approaches.

The collected and analyzed material allows to define the etymology of the word «architectonics» by means of the detailed analysis of the root structure, which consists of the prefix «arch-» (gr. «arhi» – senior, main, first) that means «superiority», «headship», and can be used for the definition of the highest degree of any notion, and the word «tekton» (meaning «carpenter») – the root of the word «tectonics» – the art of building.

The analysis of the basic definitions of the term «architectonics» according to different scientific disciplines and approaches shows the multiplicity of interpretations and the sufficiently wide semantic field of the notion «architectonics». Thus, to conclude the word means exactly what it defines.

Existing scientific works on the subject show that the majority of interpretations are focused on the formative action, identification, and harmonization of the form and content of a work of art as the only main structural integrity. We believe that architectonics should be considered as a complex integrity, as structural and figurative expression of the form and content of the work of art.

Further studies of the architectonics in this context will help to clarify the principles and interrelationships of structural and figurative formation.

Key words: the notion of architectonics, architectonics, term, formation.

Надійшла до редакції 29.10.2016 р.

УДК 005.7:351.85

МЕНЕДЖМЕНТ ШОУ-БІЗНЕСУ: СУТНІСТЬ І ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Тадля Олександр Миколайович, старший викладач кафедри шоу-бізнесу,
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

Досліджено сутність поняття «менеджмент шоу-бізнесу» та різноманітні теоретичні підходи щодо його класифікації. Визначено специфіку й місце менеджера як фахівця з управління у загальній системі індустрії шоу-бізнесу. Запропоновано авторську класифікацію напрямів діяльності менеджменту шоу-бізнесу, яка враховує специфіку індустрії шоу-бізнесу в умовах сьогодення.

Ключові слова: менеджмент, шоу-бізнес, менеджмент шоу-бізнесу, управління.

Постановка проблеми. Досягнення місії та цілей організації в умовах конкурентної ринкової економіки залежить у першу чергу від якості управління, тобто потребує залучення до цього процесу кваліфікованих фахівців із менеджменту. Ефективна діяльність у реаліях сьогодення та гнучке пристосування організації до змін, можливе на ґрунті вирішення стратегічних і тактичних завдань, що передбачають, необхідність підготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів, здатних реалізувати сучасні підходи, у т.ч. і у менеджменті шоу-бізнесу. Розглядаємо індустрію шоу-бізнесу як потужний комерційний сектор, що інтенсивно удосконалюється, є актуальним для масового споживача, і потребує теоретично-методологічних опрацювань та практичних рішень у втіленні проектів соціокультурної сфери. Таким чином, враховуючи вище зазначене, темою дослідження стає проблема, що розкриває сутність та основні напрями функціонування менеджменту шоу-бізнесу у сфері соціокультурної діяльності.

Останні дослідження та публікації. На проблемі функціональної складової менеджменту зосереджували свою увагу М.Альберт, Р.Дафт, П.Друкер, Т.Калминіна, М.Мескон, Р.Пушкар, Н.Тарнавська, Ф.Хедоурі, А.Файоль. Специфіку феномену шоу-бізнесу вивчали А.Гласман, С.Іванов, Т.Камілев, К.Стеценко, М.Файзулаєва. Проблему менеджменту шоу-бізнесу розкривали Г.Новікова, М.Поплавський, Й.Пригожин, О.Хлистун та ін. Сьогодні сфера шоу-бізнесу є явищем достатньо новим для українського економічного простору, а тому специфіка та напрями діяльності менеджера саме в цій індустрії не достатньо досліджені.

Метою дослідження є визначення специфіки та основних напрямів діяльності у менеджменті шоу-бізнесу.

Виклад матеріалу дослідження. У сучасній літературі існують різні тлумачення термінів «менеджер», «менеджмент», «менеджмент шоу-бізнесу». У Словнику іншомовних слів (2000 р.) зазначається, що слово